

Wyzwania dla nowej KE: Jak odzyskać 900 miliardów euro i wzmocnić wiarę w UE?

Straty wynikające z unikania płacenia podatków oraz transferowania zysków do rajów podatkowych sięgają w Europie nawet 900 miliardów euro. W czasach poszukiwania źródeł finansowania ambitnych projektów paneuropejskich, takich jak transformacja energetyczna, skuteczne sięgnięcie po te środki jest konieczne. Europejski projekt może być wzmocniony dzięki jednoznacznemu postawieniu na wspólny rynek, a nie dzięki protekcjonizmowi – przekonują analitycy Polskiego Instytutu Ekonomicznego w najnowszym raporcie poświęconym priorytetom dla nowej Komisji Europejskiej.

Jednolity rynek, swobodny przepływ usług, kapitału, towarów i osób oraz równe zasady dla wszystkich. Te reguły stanowiły fundament jednoczącej się Europy. Dobrze funkcjonujący wspólny rynek, oparty o reguły zdrowej konkurencji i wspomagającej go interwencji publicznej, to kierunek umocnienia konkurencyjności europejskiej gospodarki wobec nowych wyzwań geopolitycznych i azymut dla nowej Komisji będącej strażnikiem podstawowych zasad UE. Niwelowanie istniejących różnic, czy dotychczasowych dysproporcji między państwami członkowskimi Unii ma wzmocnić przewagę komparatywną Europy jako całości. Dopuszczalna pomoc publiczna nie może być tym samym elementem rywalizacji w samej Europie i powinna zostać ukierunkowana tam, gdzie rzeczywiście będzie postrzegana jako instrument wzmocnienia pozycji europejskich przedsiębiorstw w globalnych łańcuchach wartości. Z drugiej strony ważne jest zachowanie warunków otwartej i równej konkurencji – mówi Konrad Szymański, sekretarz stanu ds. europejskich w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Zwiększenie roli Rady UE w decyzjach dotyczących polityki przemysłowej, uelastycznienie rozwiązań legislacyjnych dzięki uwzględnieniu perspektyw państw członkowskich, skoncentrowanie się na likwidowaniu barier wejścia na rynek, prowadzenie zrównoważonej, także geograficznie, polityki konkurencji, również w odniesieniu do pomocy publicznej oraz zapewnienie interesu konsumenta na rynku cyfrowym – na takie rozwiązania poprawiające efektywność działań UE w sferze zabiegania o konkurencyjność wspólnotowej gospodarki wskazują analitycy PIE w raporcie „Wspólny rynek jako wspólne zobowiązanie. Propozycje dla nowej Komisji Europejskiej na lata 2019-2024.”

Europa potrzebuje uszczelnienia podatkowego

Biorąc pod uwagę, że 5% przetargów publicznych na kwotę 56 miliardów euro, w krajach UE, w okresie 2006 – 2018 wygrały firmy uchylające się od płacenia podatków, to widać wyraźnie, że zarówno problem, jak i rezerwy finansowe dostępne dzięki jego rozwiązaniu są znaczące. W Wielkiej Brytanii, korporacje są zobowiązane do publikowania wszelkich informacji związanych z kwestiami opodatkowania, co może stanowić inspirację dla działań systemowych. Wprowadzenie standaryzacji w obszarze jawności działań podatkowych firm na poziomie UE z pewnością przyczyniłoby się do poprawy ściągłości podatków. Dodatkowy strumień pieniężny mógłby być uzyskany dzięki wprowadzeniu podatku cyfrowego na poziomie unijnym, z którego część przychodów byłaby przekazywana do wspólnej kasy.

- Dane dotyczące luki VAT w UE wskazują, że wynosi ona niemal 140 miliardów euro rocznie. To aż 11% całkowitych oczekiwanych przychodów z tego podatku i kwota znacząco przewyższająca roczny budżet dużego kraju unijnego, jakim jest Polska. A przecież mowa tylko o VAT. Całość strat spowodowanych unikaniem opodatkowania jest kilkukrotnie większa i podaje się ją w przedziale 750-900 miliardów euro. Istnieje potrzeba refleksji ze strony liderów UE i znalezienia wspólnego remedium na ten gigantyczny wyciek pieniędzy – powiedział Piotr Arak, dyrektor Polskiego Instytutu Ekonomicznego.

Ochrona klimatu i wzrost dobrobytu – to nie musi się wykluczać

W Europie rośnie przekonanie, że im szybciej przestawimy europejską gospodarkę na tory przyjazne klimatowi, tym skuteczniej uda nam się uniknąć rewolucji w przyszłości. Dlatego niezbędne są realne działania łączące zapewnienie przyszłego dobrobytu Europejczykom wraz z zahamowaniem szkodliwego wpływu zmian klimatycznych. Szczególnie dotyczy to regionów opierających gospodarkę na wydobyciu paliw kopalnych oraz tych relatywnie biedniejszych. Jak pokazują dane Eurostatu, największe zagrożenie depryzacją w wyniku działań klimatycznych abstrahujących od różnicowań na społeczno-gospodarczej mapie kontynentu, występuje w Europie Południowej i Wschodniej. W kontekście realizacji celów do 2030 r., skalę publicznych i prywatnych inwestycji w transformację energetyczną UE szacuje się na 381 mld EUR rocznie. Przewidywany poziom inwestycji energetycznych do 2030 r. ma osiągnąć jednak „zaledwie” 231 mld EUR rocznie.

- Narzędziem niwelującym negatywne skutki transformacji energetycznej, która jest nieuchronna, byłby z pewnością Fundusz Sprawiedliwej Transformacji. Aby mógł on spełnić swoje cele, budżet funduszu powinien być nie mniejszy niż 20 miliardów euro rocznie. Dzięki temu można będzie powiązać transformację energetyczną z redukcją nierówności ekonomicznych – dodaje Piotr Arak.

Skala wyzwań stojących przed rozpoczynającą w listopadzie swoją kadencję Komisją Europejską jest olbrzymia. Rewitalizacja wspólnego rynku, podniesienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki UE są koniecznymi warunkami realizacji praktycznie wszystkich projektów, od sprawiedliwej transformacji energetycznej, przez modernizację rynku pracy aż po inwestycje w sztuczną inteligencję. Tym ważniejsze staje się w tym kontekście skuteczne poszukiwanie środków pozwalających zrealizować te dążenia.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Kontakt dla mediów:

Andrzej Kubisiak
Kierownik Zespołu Komunikacji
andrzej.kubisiak@pie.net.pl
tel. 48 512 176 030